

Zaden winnen en veredelen doe je in de moestuin. Wil je zaden winnen, dan moet je eerst moestuinieren. Daarover vind je meer informatie in de fiches over de moestuin en de serre.

Elk jaar kies je om een paar sterke planten niet te oogsten, maar ze in zaad te laten komen. Zo kun je de zaden in het najaar oogsten, drogen en bewaren. De volgende seizoenen kun je de zaden dan gebruiken in je eigen moestuin of ruilen met andere moestuiniers.

Je kunt er ook voor kiezen om op sommige plaatsen alleen maar gewassen te telen voor hun zaad.

Waarom zaden winnen?

- **Eigenschappen behouden.** Veel rassen zijn niet meer op de markt te vinden. Sommige zijn zelfs helemaal verdwenen. Als je je favoriete rassen wilt behouden, is het dus geen slecht idee om het zaad van je lievelingsplant te winnen.
- **Voedselsoevereiniteit.** Door zelf zaden te winnen, kun je bepalen welke rassen er verbouwd worden en beschikbaar zijn en geef je dat recht niet helemaal uit handen aan zaadgoed- of andere multinationals.
- In tuincentra vind je vaak zaden uit de commerciële zaadindustrie. Die zaden zijn vaak F1-hybride en kunnen niet goed vermeerderd worden omdat ze niet zaadvast zijn. **Zaadvaste rassen** behouden in grote lijnen hun eigenschappen van generatie op generatie. Hybride rassen vertonen bij vermeerdering allerlei uiterlijke kenmerken en blijven niet raszuiver.
- **Biodiversiteit behouden.** Zaadwinning bevordert de diversiteit doordat rassen behouden blijven en beschikbaar worden voor kwekers. Heb je zaden van een onbekende of bijzondere bloem of groente? Dan zou het kunnen dat je een ras in stand houdt door er zaad van te winnen.
- **Specifieke eigenschappen.** Als je de rassen en eigenschappen wilt selecteren die het best aangepast zijn aan het klimaat in Brussel, kun je die alleen krijgen door zelf zaden te winnen. Natuurlijk bestoven planten die aangepast zijn aan lokale omstandigheden maken meer kans om stress zoals ziekte of klimaatverandering te overleven.
- **Goedkoop.** Bespaar geld door je eigen zaden te winnen en die te ruilen met andere zaadwinners. Om effectief te besparen, moet je wel eerst wat expertise opbouwen.

- **Het is leuk.** Je plant zien ontwikkelen van bloem tot zaad is een boeiende manier om de hele levenscyclus van de natuur te beleven. Het is ook heel leerrijk voor kinderen.

Zaden kiezen

Om te moestuinieren en zaden te oogsten, vertrek je het best van kwalitatief biologisch zaaigoed (geen F1-hybriden). Hoe je kiest en waar het te krijgen is, vind je op: <https://leefmilieu.brussels/themas/groene-ruimten-en-biodiversiteit/op-school/een-schoolmoestuin/de-schoolmoestuingids/zaaigoed>

Zaden ruilen

- Leefmilieu Brussel organiseert elk jaar een evenement waar alle moestuiniers in Brussel zaden kunnen ruilen. Meer informatie: <https://goodfood.brussels/nl>
- Verschillende Brusselse bibliotheken hebben al een zadenbibliotheek. Je kunt er zaden 'ontlenen' en ook je zelf geoogste zaden naartoe brengen. Meer informatie? <https://brusselsebibliotheken.bibliotheek.be/zaden-bibliotheek>
- In Brussel Stad zijn er nog niet veel initiatieven waar je plantgoed en kwalitatieve zaden kunt ruilen of kopen. Neem het initiatief om in het voorjaar zelf een zaden- en plantenmarkt te organiseren samen met andere organisaties in de buurt.

Bronnen

- <https://www.velt.nu/tags/zaden>
- 'Zelf zaden telen', vertaling door Janneke Tops en Lieven David, Velt vzw, 2016
- <https://winkel.velt.nu/product/zelf-zaden-telen>

Planten in zaad in de moestuinen van Atelier Groot Eiland